

1700

C. 1700

CASA ȘCOALELOR

BIBLIOTECA DE POPULARIZARE A ȘTIINȚEI

No. 30

PE PLAIURI DE MUNTE

BCU Cluj / CeDeal University Library Cluj

I. SIMIONESCU

Profesor la Universitatea din Iași

Cu 34 figuri în text

BCU Cluj-Napoca

RGEOG201101209

BUCUREȘTI

IMP. „ROMÂNIA NOUĂ”, TH. I. VOINEA, STR. G-RAL DOXA, 26

1924

Handwritten signature

Numirile plantelor pomenite

	<u>Pag.</u>	
Afine	43	Lumânărica pământului
Aninaș	44	Merișoare
Argișica	46	Mesteacăn
Arnica	29	Molid
Azalee	45	Măcrișul iepurelui
Arad alb	19	Nigritella
Brusturul Caprei	10	Nemțișor
Bulbuci	21—51	Nu-mă-uita
Brădișor	22	Ochiul-boului
Bumbăcarița	35	Oițele
Căldărușa	52	Omag
Călțunul Doamnei	22	Orchis
Cicoare de munte	54	Ouălepopii
Ciuboțica cucului și car- patică	26	Papucul Doamnei
Ciuboșor	16	Pirul
Clopoței	22	Poroinic alb
Coacază	44	Păiuș
Crin de pădure	25	Părul Maicii Domnului
Crucea voinicului	22	Răchițică
Crăpușnic	29	Romonita-mare
Cupe	48	Roua cerului
Degetar	11	Salcie
Degetăruț	42	Săbiuță
Dioc	29	Smirdar
Ențură	26	Sopârlaiță
Fag	7	Sopârlită
Ferigă	8	Sor-cu-frate
Feriguță	23	Spânz
Firuşor	56	Strigoaie
Floarea reginei	60	Suşulița
Foaie grasă	31	Tinioftică
Garofițe	29	Tufuliță
Iniper	42	Vârtejul Pământului
Jneap	42	Vița-de-Munte
Laptele stâncei	59	Zadă

DREPT INTRODUCERE

Nu e nici un loc în munți
care să nu-i fie drag ade-
văratului drumeț.

Bucura Dambravă

Așezați în inima României, Carpații te ademenesc oriunde te-ai afla. Îți fac semn măcar prin străjerii lor. Iarna, când omătul îl acopere, Ceahlăul mândru sclipește sub bătaia soarelui abia răsarit, pare că ar fi acoperit cu o scufie de diamante. Il zărești tocmai de pe podișul Copoului dela Iași. Abea ai trecut de Ploești și creasta Bucegilor îți umple sufletul de dor de ducă. De pe malul Mureșului, la Deva, de pe al Târnavei la Mediaș, vârfulurile carpatice se înșiră în fața ochiului, unul mai

chemător decât altul. Te îmbie, prin glasul pietrii, prin taina văilor, prin liniștea singurătății. La noi se mai adaugă ceva la frumusețea munților. E glasul amuțit al strămoșilor, care-și duceau viața pe plaiuri muntoase. Acolo sus, în murmurul izvoarelor, în atmosfera plină de mireasma florilor, sub cerul albastru întins cât cuprinde zarea largă, acolo s'a zămislit sufletul poporului românesc, de acolo a pornit poezia populară, acolo, în luptă cu fiarele și cu asprimea vremii, s'a oțelit dârjenia în lupta din viață.

De-aș ajunge pân' la vară
Să mai ies în munte iară
S'aud brazii ujuind
Și băcioaicele mulgând
Fetele 'n frunze zicând.

cântă țăranul în dorul muntelui. Părăsindu-l, jalea-l cuprinde:

Rămân stâni
Fără stăpâni,
Strunguțe
Fără oițe
Scaune făr' de băcițe
Izvoare
Făr' de mioare.

E adâncă taina munților, dar mai înviorătoare e îmbrăcămintea lor din primăvară până 'n toamnă. Podoaba nu le fac atât coudrii, cât pânza țesută numai în flori, a poenilor și mai ales a pajiștelor în jurul cărora

se țin stânele. Cine n'a văzut măcar odată în viața lui un colț înflorit din munții noștri, nu cunoaște frumuseța desăvârșită, gingașă și ispititoare a Naturii. Nu știe ce e farmecul clipei de fericire într'o viață aspră, plină de griji. Floarea 'n sine e frumoasă, ori unde ar fi, în oala din fereastră cât pumnul ori pe colț de stâncă, mai aproape de cer. Pașiștea câmpurilor, înainte de a fi cosită, te leagănă în dulci visuri, nebănuite. Minunea transformării sufletelor, n'o săvârșesc decât florile de munte. Contribue, e dreptul la aceasta, și cadrul lor: cer adânc și murmur de ape, sulitele brazilor și zborul vulturului, dar mai presus tăcerea, sfânta și desăvârșita tăcere în care florile singure au glas neuzit, dar simțit, pătrunzător. Pășind printre ele numai, omul cunoaște reculegerea. Ele au darul să filtreze tot ce e povară sufletului. Surâsul de fericire al micii plante de munte, înflorită, îndurând sărăcia pământului, durata scurtă a căldurii soarelui, chinul grijei de mâne a copiilor, este tăria lor, în influența pe care o poate avea asupra omului. „Are mai mult decât strălucirea; este un prestigiu în frumuseța ei. Stând, culcat în fâneața de munte și contemplând'o o clipă, nimeni nu se mai poate îndoii că ea nu are o privire și un suflet“.

*
* * *

Nu-ți trebuie cine știe ce sfortare, iubite tinere, pentru ca să cerci odată, o singură

dată, să guști din fermecata frumuseță a plaiurilor înflorite din munții noștri atât de apropiați. Cel mult ai trebuință de tovărășia câtorva ca tine și de o mică doză de voință. Un sac în spinare, cu cele de nevoie, un toiag bun, de alun, în mână și voie bună. Nu uita să pui în sacul din spate și cărțulia „Cartea Munților“ de *Bucura Dumbravă*. E cea mai bună călăuză din toate câte s'a scris la noi, mai ales pentru înțelegerea duhului munților. Ți-e absolut necesară, ca să prinzi curaj, când greutatea urcușului de munte te va face să șovăi ; ti-e absolut necesară, mai ales la popasuri, ca să te îndrumi către înțelegerea înviorării sufletești desprinsă din liniștea munților.

Cărțulia de față și ea are de scop să-ți vie în ajutor într'un chip mult mai slab. Te pune pe cale să nu treci pe lângă floare, fără să nu încerci a-i afla taina vieții ei. E sprijinul ce-l capeți pentru ca să ajungi cât mai sus, dar e și una din deslegările complexelor fire care te prind în mreje, de cum ai pășit pe cărarea îngustă de munte.

I. Iași, 4 Februar 1924.

I. Simionescu

CAP. I.

POENILE DIN FĂGET

Munților semeți, le țin de urât valuri înalte, dar cu vârfurile mai teșite. Imbrăcămintea generală a lor o face **Fagul** (*Fagus silvatica*), cu coajă netedă, argintie și cu pete scorjite, curmezișe, negrii. Primăvara el își crapă mugurii ceva mai târziu, împodobindu-se apoi cu frunze lucitoare, ca de metal. Cele timpurii sunt delicate, cu franjuri de puf mătășos. Când solzii de aramă ce îmbrăcau mugurii nu au căzut, ci ca niște aripi de cărăbuși se dau la o parte ca să facă loc frunzișoarelor, fagul pare că e înflorit. Iar toamna, când frunzele se colorează fel și chipuri în ape roșietice, la început bătând în gălbui, mai apoi în ruginiu, pădurile de fag sunt ca o grădină cu mândră podoabă de flori. Variația crește prin împetrișătura altor copaci care-i țin tovărășie. Cei mai frumoși sunt **Mesteacănii** (*Betula verrucosa*). Corona lor pare că e o perdea de dantele

țesută de zine. Crenguțele mlădioase, îndoite, le lasă să spânzure ca draperii, iar când soarele în apus le străbate, aurindu-le, mesteacănul pare numai fluturași de argint aurit. Mesteacănul se află mai ales în partea de sus din zona fagului, unde acesta se luptă cu bradul. Pe asemenea înălțimi, decorul e și mai frumos. Molidul (*Picea excelsa*), cu frunzele înfipte de jur împrejurul crenguțelor, apare singuratec, ca o piramidă întunecată, în mijlocul fagului, colorat de toamnă, Pe urmă începe asaltul.

De pe podișul dela Predeal, asisti la această luptă, atât spre miază-zi pe coastele Bucegilor, cât și pe fața Postovarului. Fagul se urcă, în șiruri tot mai rărite, pe grămezile de grohotișuri, cât îi permit acestea să-și adâncească rădăcinile. Se încumetă el să puie picior și pe colți de stâncă, dar rămâne pîernicit din lipsă de hrană, cu crengile schilodite din pricina vântului prea aprig. Se dă bătut. Molidul, înaintea, rar; pe urmă își îndeasă rândurile, până ce își asvârle mantia lui de cetini pletoase, peste toată coasta de munte. A învins.

În această zonă de luptă, dintre brad și fag, prin poenile la marginea cărora încep stânele, sunt pânze de plante suite de jos de a deal sau scoborîte de sus, dinspre munte. E o îmbinare de caractere, care dă mare farmec locurilor. Privirea celui care calcă întâiaș dată pe cărările de munte, îi este atrasă de tufele dese, de **Ferigă** (*Pteris a-*

quilina). E podoaba margenelor de roene, scoborîndu-se mai pipernicită și spre dealu-
rile înalte, din afara munților. E o icoană
ștearsă a neamurilor ei din zonile tropicale,
care cresc cât arborii de înalte. La noi Fe-
riga ajunge numai până la genunchiu. Din
trunchiul lemnos, ascuns în pământ, ies pe
fiecare an, buchete de
frunze mari, compuse,
care se desfășoară re-
pede, dând portul ca-
racteristic al plantei.
Cât sunt tinere și abia
ieșite din mugure, cresc
îndoite ca o cârjă și a-
coperite cu un puț ru-
giniu, apărător. Planta
nu are flori, dar dacă
îndoi frunza și te uiți
pe dos, vezi spre vâr-
ful ei, (Fig. 1) pe mar-
genea frunzișoarelor
celor mici, niște dungii
de rugină. Acolo sunt
îngrămădiți sporii, care
s'ar putea zice că sunt sămânța lor. Din
spor iesă deodată o frunzuliță verde, care
se prinde în pământ cu rădăcioare, tră-
ind pe sama ei o bucată de vreme, până
când dă din ea organele sexuale. Feriga stă
mândră, neatinsă de vite, care se feresc de
ea, fiind scorțoasă și având o otravă. O altă
plantă din acelaș neam, pe lângă altele multe,

Fig. 1.—O frunză de ferigă.

e frumoasa **Pana-șurătorului** (*Struthiopteris germanica*) zisă așa, pentru că din mijlocul de frunze sterpe, ies frunzele cu spori, care au forma unor pene, căci frunzișoarele sunt scurte, cilindrice, strânse grămadă.

În jurul stânelor e pământul gunoiat de băligarul oilor. Urzicele sunt în largul lor.

Fig. 2.—Brustorul-caprei.

Cresc înalte cât omul și trebuie să te ferești de ele, când apuci pe cărarea îngustă. Mai la larg însă, îți iesă în cale, una din cele mai mari și mai frumoase plante din regiunea noastră de munte. E chiar caracteristică pentru Carpați. E Brusturul-caprei (*Telekia speciosa*), cât și Soara-Soarelui, (Fig. 2) cu care se asemănă, prin florile galbene, îngrămadite pe tulpina

largă dela vârful tulpinei lemnoase, cu frunze late ca de brustur. Mai ales unde e ceva mai umbră sau pe lângă păraele de munte, face strajă, ca niște ochi mari, care cată mereu raza de soare.

Soarele atrage și pe drumet. El aduce mândreața poenilor. Când ai ajuns la marginea lor, rămâi uluit. E ca într'un tufăriș plin de nenumărate păsări, care te chiamă

prin cântecul felurit. Glasul plantelor este culoarea. De aceea la marginea poenelor din zona fagului, nu știi încotro să pășești, ca să începi.

Printre ele, aproape nu te strigă o plantă mândră, cu flori oacheșe, (Fig. 3). E Degetarul (*Digitalis*). Unele au flori trumoase, purpurii, crescute ca podoabă și prin grădini. Altele (*D. ambigua*) au flori galbene roșcate. Sunt înșirate la vârful unei crenguțe și întoarse toate în aceeași parte, dincotro bate soarele și vin insectele. Floarea e mare, boghioasă, ca un degetar strâmtat la vârf. Stă spânzurată în jos, ca să ferească polenul de ploaie. Despici floarea, vei vedea pe partea de jos a clopotului o pădurice de perișori, iar în cea de sus, 4 stamine cu niște antere mari, negri. Când intră bondarul, după nectar, umple floarea; perii de pe spinarea lui, nu se poate să nu se ungă cu făina polenului. Dar și insecte mai mărunte pot ajuta la fecundație. Sub clopot aerul se ține mai calduț. Pe vreme neguroasă, destul de adesea la munte, insectele mici se adăpostesc în floare, dar nu stau liniștite. Floarea le lasă să-și găsească oploș, dar le dă în taină

Fig. 3.—Degetarul.

și câteva fire de polen, spre a-l duce la vecina ei, unde stigmatul e deschis, iar anterele trecute. Când începe să se coacă fructul, planta îl aburcă 'n sus. E un meșteșug ca să le împrăștie. Fructul fiind ca o cutiuță deschisă numai în vârf, e deajuns o lovitură a vântului, ca semințele mici, cât firele de mac, să sară cine știe unde.

Și degetarul crește nesupărat, căci în tot trupul lui are o otrava zisă digitalină; când e luată în cantitate mică e un medicament de folosit.

Repede repede, îți umpli brațul cu flori frumoase și boghioase. Ca un steag, peste capul tuturor celorlalte burueni, își înalță florile **Săbiuța** (*Gladiolus imbricatus*). E una din cele mai decorative flori, întâlnită și în pășunile dealurilor din afara munților, cum e pe Repede de lângă Iași ori la Bârnova. E din neamul stânjânelului De aceia și numele de Săbiuță, Săghioară, care i-a dat poporul, după frunzele asemenea unor săbii. Dintre frunze iese o ramură, lucioasă, înaltă, de care atârnă spre vârf, în lung, șirag, numai pe o parte, frumoase flori roșii ca sângele.

În jur este puzderia florilor, cunoscute, cele mai multe din pășunile mai joase. Mult tare nu putem adăsta pe aici. Drumul e anevoios, timpul scurt, iar adevăratele plante de munte sunt îngrămădite, mai sus, prin poenile din brădet sau în fânețele de pe vârf. Totuși și în poenile din

făget, încep să se înmulțască anumite plante mai răspândite la munte. Sunt Orchideele cu flori curioase. Adesea împânzesc ele singure plaiurile. Fără să vrei te cheamă să le observi. Primăvara, la Predeal, pe Susaiu, sunt podoaba pajiștii.

Dintre Orchideele care se întâlnesc mai des în ținutul fagului este **Orchis patat** (*Orchis maculata*) cu puchiței ruginii. E întâlnit și prin dealurile din afara Carpaților. Florile purpurii stau grămadă, dese, la capătul ramurii, ieșită dintr'un tubercul cu 3 prelungiri. O caracteristică a tuturor Orchideelor, pe lângă alcătuirea florii, sunt și aceste tubercule, mai totdeauna două, unul lângă altul: Unul vechiu, negriu, trecut, căci hrana din el a servit pentru creșterea timpurie a plantei și altul nou, albicios pentru anul viitor. Una din cele mai curioase Orchidee dela noi tot prin ținutul fagului se găsește, fie mai în umbra pădurii, fie și mai la lumină, mai ales când locul e văros. E **Papucul Doamnei** (*Cypripedium calceolus*). N'are tubercule, ci o tulpină subpământeană, cu multe rădăcini. Pe trunchiu are 4—5 frunze ce seamănă cu acele dela Pecetia-lui Solomon, cu nervurile proeminente. Totul e floarea, singura floare ce se clatină în vârful tulpiniții. Aiurea s'a luat măsuri de pază împotriva celor care ar mai culege asemenea flori, căci din pricina tocmai a formei ei curioase, era amenințată să dispară, fiind ruptă cu nemiluita. Nenorocirea ei e floarea, singura care

aduce aminte de Orhideele din ținuturile calde. Când o vezi pentru întâia oară, te oprești în fața ei, ca în fața unui tablou vestit, dorit, să-l vezi aievea. De-odată nu-ți dai

Fig. 4.—Papucul-Doamnei.

seama: e o bijuterie de safire, rubine și diamante, când picătura de rouă se oprește în corola ei?; e un fluture rar așezat pe o floare, sau vre-un Colibri, rătăcit prin plaiurile noastre? Buza de jos a florii, e ca un balon,

umflat, galbăn ca lămâia, iar înlăuntru cu puncte și linii purpurii. Are o singură deschidere largă, care duce spre altarul fericirii plantei. În afara ei sunt 4 fășii ca de purpură. Una în sus, lată, cu vârful ascuțit, alte două pe de lături, lungi și înguste, iar cea de dedesupt abia iese de sub balonul galbăn. Acestea sunt stindardele. Plata albinei o dă pădurea de perișori aflați în balonul galbăn, drept sub locul unde se găsește atât stigmatul cât și bumbul cleios al sacilor cu polen. Din acei perișori picură un nectar delicios, cu gust și miros plăcut. Insecta nu-l poate linge, fără să nu se isbească cu fruntea de bumbul cleios și să ieie pe cap polenul.

Poate mai bizară, deși nu atât de frumoasă, este **Ouăle-popii** (*Himantoglossum hircinum*). Sunt curioase numirile date de popor. Cu darul lui isteț de observare, îl atrag acele părți ale florii, care prezintă asemănări cu ceva lui bine-cunoscut. Pe popor nu l'a izbit atât curioasa înfățișare a florii, cât tuberculele, rotunde, netede, mici. Ironia lui usturătoare, dar spusă cu duhul blândeții, se găsește și aici. Francezul numește această floare *Orchis à-odeur-de-bouc*, cu miros acru; Românul i-a spus **Ouăle-popii**, ca să nu întrebuinteze termenul mai drastic, mai firesc, dat altor plante, cu tubercule la fel.

Buza de jos a florii e lungă și îngustă, ca un patrafir, sfârșit, la capăt, cu două sușinițe mai subțiri; alte două șuvițe sunt despăr-

țite mai sus. Toate culorile se întâlnesc pe el. Patrafirul este albicios, cu o linie la mijloc și cu pete la bază ca drojdia de vin roș, mai jos e ca măslinile verzi, după cum tot verzui sunt și șuvițele laterale. Cum fac femeile coc, din părul lor lung, așa și floarea, în boboc, își ține patrafirul strâns în spirală.

Fig. 5.-Ouăle-popii

Celelalte foi sunt lipite grămadă, ca o cască, deasupra intrării. Pe când în fața Papucului-Doamnei, rămâi în admirație față de culoare, lămurind'o, dincoace degeaba îți bați capul să-ți explici forma bizară a florii. Totuși trebuie să aibă o lămurire, căci natura nu prea se dă pe calea luxului, chiar la cazuri izolate. Atât de multă variație ce se vede la florile de Orchidee, încât nu ar fi chip, nici măcar tipurile principale, să fie descrise aici mai în amănunțime. Cele mai multe dintre cele cunoscute la noi, aparțin la genul *Orchis*, cu buza de jos restrântă și lată și cu nectarul strâns într'un pinten de sub ea. **Poroinicul-alb** (*Platanthera bifolia*) întâlnit și în pădurile de dealuri mai joase, face concurență lăcrămioarelor atât prin albul florilor, cât și prin mirosul lor. Micuță e *Listera bifolia*, cu două frunze ovale, iar **Cuibușorul** (*Naeothia Nidus avis*), cu flori gălbii și cu un miros de

miere, se deosebește de celelalte toate, printr'o tulpină subpământeană cu multe rădăcini încâlcite, care-i dau înfățișarea unui cuib. E ca o fantomă printre celelalte flori, aducând aminte de verigelul parazit, mai ales că și frunzele îi sunt înlocuite prin solzi de culoarea frunzelor uscate. În realitate nu e parazită ci e saprofită, adică trăește din putregaiuri.

CAP. II.

POENILE DIN BRĂDET

Urcăm muntele pe cărări șerpuite, tot în lungul păraelor ori pe coama creștelor din ce în ce mai priporoase.

Fig. 6. — Crenguță și con de Molid.

Desișul pădurii adânci, tănuite, întunecate, e format din **Molidul pletos** (*Picea excelsa*), piramidă regulată de cetini, cu acele înfipte de jur împrejurul ramurilor (fig. 6). Il

cunoaștem ușor și după conurile mari asemenea, unui ciocălău de popușoi cincantîn. Spre primăvară ele sunt ca muiate în vin.

roș și ridicate în sus, la capătul crenguțelor din vârf, mai la lumină. Când dau spre copt, se întorc cu vârful în jos și își schimbă culoarea; parcă ar fi uscate. La vremea când semințele sunt coapte, solzii se deslânează, iar semințele cad, luate de vânt, împrăștiate.

Tovarășul lui mai des este **Bradul-alb** (*Abies peclinata*), cu frunzele așezate mai mult în o parte și alta a ramurilor, în lungul lor, ca dinții unui pieptene. Fiecare frunzișoara, ceva mai lătită și mai deschis colorată are în lung și pe dosul ei 2 vârți. Se mai deosebește de molid, în afară de culoarea alburie a scoarței și prin conurile care ștau mereu în sus.

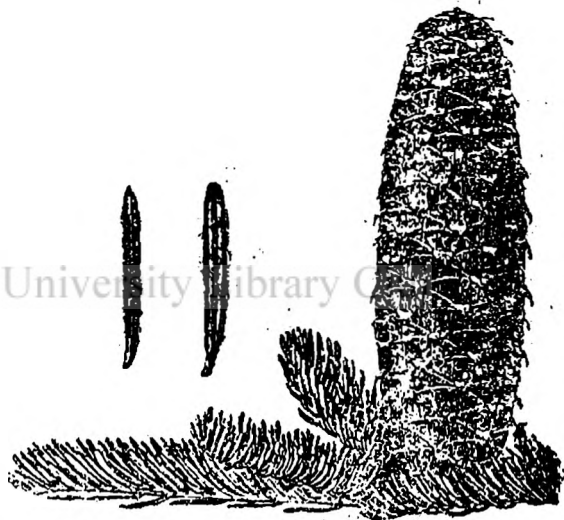

Fig. 7. — Crenguță de brad-alb, alături o fruză de molid cu una de brad-alb.

Pentru ca să cadă semințele, trebuie să cadă și solzii. Amestecat brazilor, prin unele părți, ca la Predeal, în fundul Lotrului, ori pe Polița-cu-crini de pe Ceahlău, în mai mare cantitate, este **Zada** sau **Crinul** (*Larix Sibirica*). Este mesteacănul pădurilor de brad, așa de gingaș și cu crengle mlădioase. Spre deosebire de neamurile ei, frunzele cad toamna cu totul. Ce frumoasă e primăvara, când îi crapă mugurii și ies

frunzele plăpânde, palide, mai multe la un loc, ca niște smocuri din barba curcanului,

D'apoi smicelele de primăvară cu frunzele reslețite, câte una, de par nădite pe cren-gile mai bătrâne! Când le bate soarele și le strălucește frăgezimea tinereții lor, uiți de

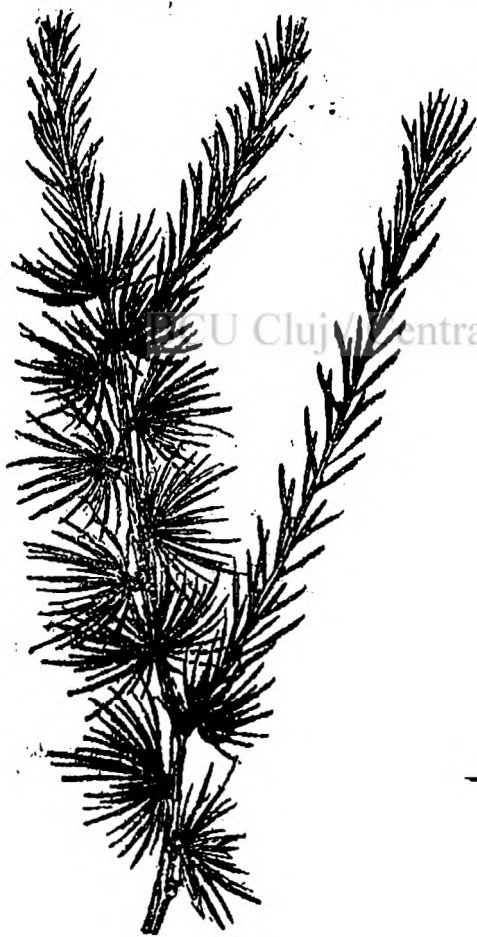

Fig. 8. — Crenguță de Zadă
cu mlădița de primăvară.

încruntătura brădetu-lui. Față de mohorâta înfățișare a bradului, pâlcurile de zadă îți su-râd, dispunându-te în urcușul anevoios și os-tenitor. Unde e lăsată în tihnă, să crească în voie și îndelung, dă trunchiuri groase, în-nalte. În Alpi, ajungând până la 55 m. sunt groase de 8 m. în cir-comferență. Lemnul ei e greu. Când trunchiu-rile tăiate din pădu-rile de munte sunt lua-te de șuvoiul haitu-rilor, pe Lotru, cele de Zadă se cunosc lesne: plutesc mai încet, ră-mân în urmă și au cu-

loarea mai roșcată. E și mai trainică. De a-ceia și în Carpați, ca și în Alpi, zada este tăiată fără milă, gata să fie stârpită.

Desișul pădurii de brad e aproape pús-tiu, Cetinele dese nu lasă razele de soare

să pătrundă sub ele. Peste tot e numai covorul gălbui de ace uscate. Cel mult hribii sau alte ciuperci cât mai pot trăi. De îndată ce e un ochiu de lumină, se înființează la marginea pădurilor de brad și plante cu flori. Mai ales în lungul pâraelor înți, își dau întâlnire multe floricele oacheșe.

Podoaba locurilor acestora, umede și puțin umbrite, sunt **Bulbucii** (*Trollius europaeus*). Strălucesc ca boțuri de aur.

Din tufișul de frunze mari, adânc crestate și respirate ca degetele mâinii, se înalță bumbi mari de flori boghioase ca niște trandafiri galbeni, bătuți. La alte flori potirul e verde. La bulbuci el e colorat în galbăn, cu aburi de pară. Când e vremea rea, e scutul florei; o acopere. Când e vremea bună să res-

frâng și se lasă să apară cele vre-o 100 și mai bine de stamine, cu anterele mari galbene. Păcat că nu miroasă, căci altfel ar fi una din cele mai cătate flori. Totuși insectele dau busna spre ele, căci petalele numeroase sunt depozitarele nectarului îmbelșugat. Ca să scape de lăcomia vitelor, planta are injectat în trupul ei o otravă,

Fig. 9. — Bulbuci.

de altfel ca cele mai multe dintre neamurile ei apropiate, grupate în familia Ranunculaceelor. Frumos e și **Călțunul - Doamnei** (*Geum rivale*), care se coboară și mai jos, tot în lungul apelor. E neam cu trandafirul. Te chiamă de departe, prin florile care spânzură la vârful tulpinei, pe codiți subțirele, ca niște clopoței îmbujorați la față. Vârful tulpinei, crenguțele și potirul sunt la fel colorate, roș-brun. Din potir ies petale trandafirii, când bătând în galbăn, când mai roșcovane. La florile pe deplin desfășurate, se mai văd, eșind peste marginea petalelor, numeroase stamine gălbii și mai ales numeroase pistiluri verzii, un mănunchi de fire de iarbă cu vârful purpuriu. Din pricina pozoabei florilor, frații lui sunt cultivați în grădini.

Crucea-Voinicului (*Anemone angulosa*) cu flori albastre, ori **Clopoței** (*Campanula*) boghioși, se întovărășesc celorlalte flori. Prin rariște de păduri, aice se ivește o plantă nouă, din neamul celor fără flori (Cryptogame vasculare). Este **Brădișorul** (*Lycopodium clavatum*), ultimul lăstar pe la noi al unor plante uriașe din vremurile de demult. Din trunchiurile strămoșilor lui s'au format cărbunii de pământ (huila), care au dat sbor industriei omenești. Urmașul pitic de azi, abea se târăște la fața pământului, despicăndu-se tot în două și având trunchiul și ramurile acoperite cu frunzișoare mici ca solzii. De aceia în popor is'a zis brădișor.

Numai crenguțele cu spori le ridică mai sus, vertical, în bătea soarelui. La vârful ramurilor mai umflate, sunt niște spicușoare, din solzi mai mari. De acolo curge noianul firelor galbene, întrebuințate și azi în medicină, ca și făina de scrobeală mai ales la copii, când se opăresc la stinghi ori subsu-

Fig. 10. — Brădișorul.

oară. Păreții stâncelor bătute de umezeală sunt adesea împodobite cu câte un buchetel de ferige miciute, cum e **Părul-Maicii-Domnului** (*Asplenium Trichomanes*) și **feriguța** (*Aspidium lobolium*), care cresc pe un pumn de țarnă, strâns de vânt într'o crăpătură de stâncă.

Podoaba pășunelor de munte de acum începe să se arăte. Vestitorul e **Omagul** (*Aconitum Napellus*); îți iese cel dintâi în cale.

Stă nesupărat de nimeni, căci toată planta e otrăvită cu aconitină, care chiar ca medicament nu poate fi luată de cât un sfert de miligram de mai multe ori în 24 de ceasuri. Medea, se zice, din această buruiănă ș'a pregătit otrava. Mieii, primăvara, în sburdălnicia lor, neștiutori, dacă pun gura pe o frunză de omag, repede-repede mor. „Parcă a înghițit omag“, spune poporul unuia

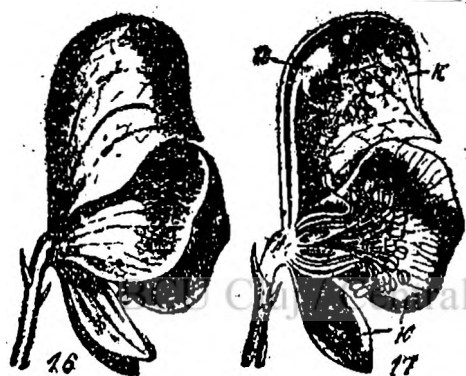

Fig. 11.

care face năsbătii, căci o caracteristică a otrăvirii cu omag este în adevăr, amețiala, pierderea vederii, după vărsături și furnicări în tot trupul. Cu el românul otrăvește, câinii cei răi. În schimb e o frumoasă buruiănă, mândră, cu flori boghioase, de un albastru spălucit, care seamănă cu reflexul oțelului. E rece, neprietenoasă; numai față de bondarii care o vizitează e primitoare. Florile sunt foarte caracteristice, având o petală în formă de casă de pompieri, sub care e adăpostit noianul de stamine (Fig. 11).

La noi sunt de mai multe soiuri, unele cu flori albastre ca cerul (*A. moldavicum*), altele au flori mai violete, ori chiar galbene, cu casca mai țuguiață.

Tot otrăvitoare mai e și **Stirigoaia** (*Veratrum album*). Ceiace e lumânărica pe dealuri, e **Sitrigoaia** în munți; stau una lângă alta,

înalte, cu frunze mari dese și cu florile albe, verzii ciucură, pe vârful ramificat al tulpinii. Cuprinde un alcaloid, veratrina, otrăvitor, care aduce arsuri în gât, încetineala respirației și a pulsului. E întrebuintat în medicină. Rădăcina e o curățenie drastică. Din Stirigoaie se face o pomadă împotriva râiei. În popor e un medicament foarte des folosit. Nu lipsește din arsenalul doștoroaielelor de sate. Cu zeamă de stirigoaie se lecuște râia, păduchii la vite sau căpușa la miei.

Vorbind de plantele otrăvitoare nu se poate trece nepomenit și Spânzul (*Helleborus purpuraceus*), cu flori ca niște ochi de bufniță, purpurii pe din afară, verzui pe din lăuntru, semănând la înfățișare cu floarea de Piciorul-Cucoșului, cu care se înrudește, făcând parte din aceeași familie. Mai ales în popor, spânzul e foarte căutat; cu el se lecuște dalacul la cai, de și este și credința că pus în urechea porcului, acesta cade ca fulgerat.

Dar destul cu stafiile munților. Nu e pădure fără uscături, nu e om fără cusur, nu sunt nici plantele toate frumoase și foloșitoare. Unde poiana a scăpat de gura oilor, ne așteaptă flori frumoase, care prevestesc frumusețea plaiurilor mai de sus. Ceia ce e săbiuța pe dealuri, e aici Crinul de pădure (*Lilium Martagon*), o podoabă a fânețelor de munte. (Fig. 12). Seamănă cu crinul alb din grădini, numai că e colorat ca

drojdia de vin roș și cu pelalele restrânte în sus, lăsând să spânzure cele 6 stamine cu anterele mari de aceeași culoare ca și petalele. Mai de timpuriu, te așteaptă **Ciubotica-cucului** din Carpați (*Primula Carpathica*), destul de înaltă cu ramura florilor cilindrică, din vârful căreia iese nu buchet de flori palide, cu un bumb verde în mijloc, în jurul căruia e o stea mai galbenă cu 5 raze scurte.

Fig. 12.—Crinul de pădure.

Ențura (*Gentiana Carpathica*), cu ghemuri de flori albastre deschis, bătând în violaceu. Și rădăcina lor conține un suc amărâu, din care se face un vin. Numele zice Pliniu în vine dela regele Ilirilor, *Gentius*; a recomandat-o ca leac împotriva ciumei. Albastre sunt și florile de *Campanula*, răspândită și prin fânețele deșesuri. Dar pe când acestea stau amestecate cu celelalte flori, abea băgate în seamă, câte gânduri nu-ți evocă frumoasa **Campanulă din Carpați** (*Campanula carpathica*), găsită din Rarău și până în Bucegi, crescând sin-

guratecă adesa, pe un colț de stâncă. Stânca e albă. Ici și colo brâie de mușchi sunt trase pe ea, cu câteva tufișoare de fericuțe mărunte și în colo nimic. Pe un colț mai proeminent, singura campanula crește, își întinde trunchișorul ei verde, cu multe frunze, pentru

Fig. 13. — Campanule (Des. C. Motaș).

ca să-și clatine frumoasele ei flori albastre, în formă de clopot larg, cu limba formată din pistil și cele 3 stigmatе galbene. De de-suptul ei e prăpastia adâncă, în fundul că-reia curge sglobiu apa de munte limpede și iute. Sus, o șuviță de cer albastru, ca și floarea de pe stâncă:

Alături de genuni răsai, o floare,
 Și pari a fericirilor icoană....
 Ce mână te-a sădit, increzătoare
 Pe margini de prăpastie dușmană?
 Ca un răspuns al lumii pământești
 La zâmbetul de stele al țării,
 Tu te rădici din lumea vijeliei,
 Privești văzduhul, cerul—și 'n floești.

P. Cernea

Dar iată și **Nemțisorul sprinten** (*Delphinium elatum*), al cărui frate înveselește până

Fig. 14.

Fig. 15.

Garofița de munte (Des. C. Motăș).

toamna târziu margenele de drumuri din
 ținuturile joase. Cel de sus, de munte, e
 mai strâns, cu flori mai albastre, azurii, cu
 pintenul mai gros. (Fig. 14).

Dar garofițele? De aici începe (Fig. 15)

gingășia lor. Unele (*Dianthus superbus*) sunt albe, altele roșii. Dar plantele din familia Sorei-soarelui? Aici își au deplina lor desfășurare. Crăpușnicul (*Cirsium pannonicum*) e purpuriu, Diocul (*Centaurea scabiosa*) e roș ca para focului, *Senecio* e galbănă. Galbănă negrie e și **Arnica** (*Arnica montana*), întrebuințată de popor pentru răni. Te rănești căzând, sus pe munte; tinctura de arnică e leacul. Altădată arnica folosea drept leac miraculos, contra multor boli. De aceea și otrăvirile nu erau rare, căci conține un principiu apropiat cu al stricninii. E o plantă destul de măricică, cu frunze lunguețe, păroase, cu inflorescența mare, care aduce cu a guliiei din părțile noastre.

Într'o parte mai umedă a fâneței, sclipește un bob de mărgăritar. E o plantă pe cât de micuță și delicată, pe atât de prețioasă. Poporul

Fig. 16. — Arnica. Alături fructul cu puf.

i-a zis Șopârlaiță nume care de altfel îl dă și altor flori. Numele științific e mai evocator. *Parnassia palustris* i se zice. Două trei frunzișoare, ca de toporaș, îi formează trupul întreg de deasupra pământului. (Fig. 17) O rămurică subțire, ca un fir de iarbă, lucios, se înalță spre a rădica la soare o florică albă ca de ceară. 5 Petale se resfiră larg, cu dungulițe fine verzui; înlăuntrul lor se află o cunună de numeroși perișori, care dau nectarul. Staminele verzui și un ovar,

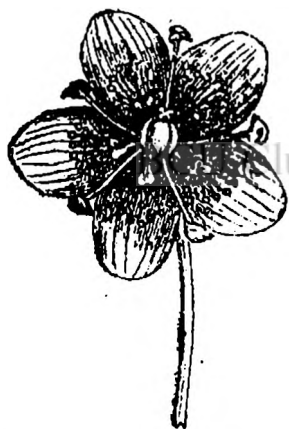

Fig. 17.-Șopârlaița

cam pântecos, completează floarea. Pe cât e de simplă pe atât e de curioasă. Floarea e 5 zile numai bărbat, adică își deschide numai anterele, câte una pe zi. Când floarea se desfășoară, staminele sunt îndoite așa încât anterele sunt lipite de stigmatul care încă doarme. În ziua întâi se desdoie o stamină, varsă polenul din antere și apoi se veștejește, îndoindu-se pe spate. Vine alta la rând a doua zi și așa mai departe până la cea din urmă. Așa după aceea se deșteaptă și stigmatul, se deschide puțin spre a primi polenul de pe altă floare. Dar floarea e și șireată. Firișoarele din cunună, sunt la vârf strălucitoare. Insectele mai mici, sunt înșelate. Cele mai mari însă, vin, se așează în mijlocul florii, și caută nectarul unde-l știu, în anumite locuri printre perișori. De altfel a-

ceastă plantă crește și mai jos, nu numai la munte, așa în cât i se poate observa obiceiul, chiar și de acei care n'au ocazie să urce munții.

Alta, e dreptul mai spre păduri, seamănă cu Șopârlaița. E pare-că mai delicată, în îmbrăcămintea mai albie a petalelor ei, con-

Fig. 18. — *Pyrola uniflora*. (Des. C. Motăș).

trastând cu umbra din jur. *E. Pyrola uniflora* (Fig. 18).

Tot pe înălțimile muntoase, prin locurile cu turbării s'au prin margine umbroasă de păduri de brad, mai trăesc pe la noi încă două mici plante, cu obiceiuri curioase. Ele sunt carnivore. Le place zama trupurilor de insecte. Una e **Roua-Cerului** (*Drosera-ro-*

tundifolia), alta e Foaia grasă (*Pinguicula alpina*). Și una și alta sunt miciute la port; trebuie mare atenție ca să le zărești. Celei

Fig. 19. — Roua-Cerului.

dintăi (Fig. 19) îi strălutesc frunzele pare că ar fi țăsute cu broboane de rouă. Sunt perii cu care sug trupul insectei. Din cununa frunzișoarelor late se înalță două trei rămurele subțiri, roșcate, terminate cu câte-va floricele albe. Mai toată vremea stau închise, numai când soarele, înainte de amiază, se ridică pe cerul senin, atunci sclipește și albul florilor ca niște stelute palide. Au ca un soi de remușcare. Trăind din trupurile insectelor, măcar nu le cere numai decât serviciul lor pentru fecundație. Deși fabrică nectar, fecundația de regulă se face cu polenul din aceeași floare. Nunta e

mai mult în încăperile închise ale florei. Cea-laltă, plantă Foaia-grasă, e mai mândră la floare. E un toporaș înalțat pe o crenguță verde, subțire. Nectar din belșug, are adunat

într'un cornet, ca un pinten. Albina intrând și căsnindu-se se ajungă sucul dulce, șterge cele 2 antere dela intrare, încărcându-se cu polen. Cum se hrănesc aceste micuțe fiare ale regimului vegetal de la noi, am arătat aiurea ¹⁾.

Ceia ce dă frumuseță poenilor din zona bradului, este contrastul între închisa culoare verde-negrie a cadrului și veselia culorilor cuprinse în pajiste. Să povestește în cărți, ca de o minunăție de frumuseță, câmpiile de ghiocei și iacinte, dela Montreux, aproape de Geneva. Vin străini din depărtări ca să le vadă. Nu departe de București, apucând pe Valea Râsnovei, de lângă Predeal, asemenea priveliști, în adevăr înviorătoare, pot fi prinse și la noi. Ochiuri mari de Zarnacadele (*Narcissus*) ca o pată de omăt, strălucesc sub bătaia soarelui primăvăratec, sub geana stufoasă a cetenilor de brad D'apoi grămezile de Lumânărica-pământului, (*Gentiana asclepiadea*) de prin luna August, când mai toate celelalte flori ș'au stâns podoaba! Mergi prin întunecata cărare de brădet, ceasuri în-

Fig. 20

1) Vezi I. Simionescu. Din Tainele florilor. Această bibliotecă No. 12. București. Ed. II. 1923.

tregi. Zidul, de o parte și alta, e complet. Printre cetini, rar când îți este îngăduit să te bucuri de zarea largă a creștelor de munți. O clipă de variație și apoi iarăși aceeași și aceeași cărare. Un brad bătrân a căzut la pământ. Soarele îl bate câte-va ceasuri. Pe putreziciunea lemnului, s'au instalat câteva tufe de muschi, și mai ales gingașele plante **Măcrișul iepurelui** (*Oxalis acetosela*), cu frunzele ca de trifoi (Fig. 21). Admiri o clipă

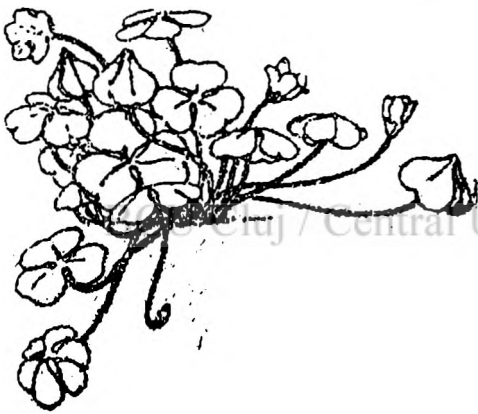

Fig. 21. — Măcrișul iepurelui.

legătura dintre moarte și viață. Peste trupul care se întoarce îndărăt la pământ, din care s'a zămislit, se așterne lințoliul vieții, plâpând și delicat.

Cărarea urcă, broboanele de sudoare curg pe frunte, se opresc la sprâncene, alunecă spre tâmpile. Sacul din spate ți se pare mai greu, când deodată la un luminis, rămâi țintuit locului. Povoara din spate a dispărut; sudoarea s'a șters, plumbul din picioare nu-l mai simți. Natura s'a îngrijit să ți facă drumul lesnicios, prin privesți întăritoare. În fața ta, o bucată din cerul albastru, s'a lăsat pe pământ. E un câmp de Lumânărica pământului. Numai ea acopere poenița. Două culori a întrebuintat natura. Una, verdele deschis al fondului, format din frunze ovale, late, multe; alta albastrul de azur, florile ie-

șite cu belșug din subsuoara frunzelor. Unde și unde câte un strop alb, stigmatul chemător de insecte. Atâta tot.

Cu aceste trei culori, a zugrăvit un tablou fermecător. Nu te uita la planta izolată. E cam aspră. E înaltă, cu frunze opuse. Cuprinde în ea un suc nu tocmai plăcut.

De aceea e folosită împotriva frigurilor sau când crușesc vacile. În tovărășia semeneilor ei, planta atrage și captivă. Ea îți procură balsamul împotriva ostenelei. Voios, păsești înainte.

Altădată, privești se deschide asupra unui loc mai plan. Pârăul curge leneș. Apa

lui se infiltră, făcând locul pe unde trece puțin smârcos. Peste tot e întinsă o pânză de mătăasă, țăsută cu argint. Frumusețea e procurată de o „iarbă“ din neamul Țipirigului. E **Bumbăcarița** (*Eriophorum angustifolium*), care împodobește peste iarnă multe case ale vizitatorilor din stațiunile de munte, căci cum ți-se aduc buchete de Zarnacadele ori chiar de Floarea-Reginei, tot așa se vând și buchetele de Bumbăcariță (Fig. 22). La

Fig. 22

vârful unui pai, e o scamă albă argintie, de fire lungi mătăsoase, ca de bumbac. Iarba e așa de deasă, în cât acoperă locul. Chiar păioasele aici, la munte, dau farmec.

CAP. III.

PE VÂRF DE MUNTE.

Când te uiți pe coasta priporoasă a Bucegilor, dinspre Predeal, asisti la o bătălie tăcută. Jos e armata fagului, apoi vin desele regimente de brazi, care dau asalt cetății de piatră. Dela o vreme se răresc. Unul-doi se încumetă să urce pripoarele. Cad schilo-diți. Vântul îi sgâlție atâta, încât le smulge crengile din trup. Stânca e dușmănoasă căci dă hrană pe sponciu, iar sus, lavinele se rostogolesc în plin. Dacă nu cad doborâți, rămân de nerecunoscut. Sunt numai sdrențe. Mai spre vârful muntelui avan, brazii nu mai cresc.

Mai bine se vede lupta aceasta pe Ceahlău, căci poți trece prin mijlocul ei. La Mănăstirea Durăului, stai încă în plin brădet. Cele două zăde pletoase din fața bisericei, îți spun că pot trăi în tihnă. Splendida poiană, atât de des vizitată și așa de mult admirată deși încă nimeni nu s'a gândit să-i cânte frumu-

seșea, este o grădină botanică naturală, în care scilpesc pietrele scumpe cele mai felurite, în o exuberanță fără samăn. Dacă s'ar afla undeva în Alpii svițerieni, ar fi însemnată în Baedeker și țărăcuită ca un „Parc natural“, anume păstrat, pentru ca să dovedească mândreața pajiștelor alpine.

Incepe urcușul mai în piept. Treci de Fântâna-Măcărescului, cu apă rece, ca dela ghiață. Brazilii se tot răresc, devin mai șgribuliți, mai rari în cetini. Când dai de Căciula-Dorobanțului și urci treptele de piatră, în cale îți ies ramurile împleticite de jneapăn, ca niște boa, greoi, încolătăciți pe după pietre. Pădurea de brad a rămas în urmă. Mai sus e doșnia înălțimilor, a vântului și a negurii; e regiunea alpină. Dar tot aici e măreția stâncilor prăpăstioase și podoaba pajiștilor neîntrecute întinse pe Oculășe, netede ca'n palmă. Ajuns aici, întâi îți atrage privirea, fără voe, infinitul albastrului de sus, frumoasa imensitate. Nu ți e lămurit, dacă în suflet năvălește sentimentul de admirație, ori de simplă rugă. Cătând apoi la pasul ce vrei să-l faci, mai departe, un glas tainic te oprește iarăși locului: „Frumuseța ceșului e prea vastă ca s'o poți cuprinde toată; Prișește-mă și pe mine“. E șoapta florii cu petalele ca fulgi rupți din cer. Șoaptele se înmușesc, se întăresc până ce la urmă ți se pare că te învăluesc. Vin din cer, se rădică de pe pământ, din văzduhul luminat, din jurul tău apropiat, din depărtările valurilor

pietroase, de pretutindeni. Din firea întreagă se înalță simfonia vieții, care te pătrunde, te leagă, te doboară. Tot ce e pământesc în tine, griji, durere, invidie, a rămas aninat de acele cetenilor de brad. În altarul cu baldachinul albastru și cu flacările staminelor mărunte ajungi curat sufletește, contopit cu veșnicia care o ai în față. Aceasta e minu-

Fig. 24.—Tufă de Toporași de munte. Des. C. Moțaș.

nea săvârșită de înălțimile munților, iar unul din mijloacele naturii pentru a te atrage pas cu pas, acolo sus, tot mai sus, sunt florile alpine.

Dela Inăul Maramureșan, până la Pietrele-Doamnei numai ruini, de aici sărind pe Hăjmașul de la Obârșia Oltului, dar mai ales pe Straja Moldovei, Ceahlăul, așa de ușor

de urcat, vârfurile muntoase sunt numai flori. Pajiștele alpine dispar mai înspre miază-zi, până 'n Tigăile Ciucașului, din fundul Teleajenului, așa de asemănătoare cu Toaca, Panaghia și Oile-Dochiei de pe Ceahlău. De aici se țin apoi lanț, începând de pe Bucegi și până 'n Godeanu dela Obârșia Cernei, întinzându-se spre nord prin Rătezat.

Plantele sunt ființi. Au nevoi dar și dorinți. Sunt sensibile la climă, ca și la natura terenului pe unde cresc. Carpații noștri se găsesc la îmbinare de climi. În ei se stânge boarea slabă a valului mediteran, dar în pieptul lor se restrânge și furia crivățului dinspre nord. Pământul variază din care sunt constituiți, dă hrană telurită plantelor. Așa se lămurește variația în frumuseța pajiștelor noastre de munte. Cunoscători ai florei plaiurilor alpine, străini de noi, au rostit adevărul. Flora plaiurilor Carpatice e neîntrecută.

Alpii biruesc prin contraste. Alături de strălucirea morței din omete, e hohotul bucuriei de viață a degetarului care birue pavăza gheții. Când ai în față ghețarul Cambrena din grupa Alpilor Bernina, cu bolovănișul morenelor încinse de împletitura florilor, se înțelege că tufele de Linariță, liliachii, de Ranunculul aurii, de Geum trandafirii, dau locului un decor mai bogat. În Carpați, frumuseța stă în covoarele întinse, fin țesute, una cât vezi cu ochii, cât și în intensitatea și strălucirea mai deosebită a culorilor. E o

tonalitate proprie. Un suflet altul, mai curat, mai chemător.

Viața plantelor de munte e de scurtă durată. Primăvara ajunge târziu pe padinele muntoase. Abia ș'a scuturat câteva din florile ei favorite și vara dă peste dânsa. Dar și aceasta ține puțin. Toiul podoabei de culori abia dacă durează vre o 6 săptămâni. Vânturile suflă mai aprig; negurile mai dese abat; soarele mai puțin se ițește, iar insecte nu sunt din cale afară de multe. Planta de munte trebuie să fie grăbită și econoamă. Nu are vreme să-și lungească trunchiul, să deie multe frunze. E pitică, sgribulită; știe ce e nevoia. Toată grija vieții ei e însă în jurul florii, continuitatea neamului.

În floare îi sunt copiii; pentru ei trăește, îndură mult, se bucură puțin. De aceea la plantele de munte, floarea e totul. De multe ori e mai mare decât trupul; alteori îl acoperă cu noianul florilor mărunte, îngrămădite la un loc. E o întrecere de culori, forme și miresme, spre a ademini puținele insecte ce se încumetă pe înălțimile neprielnice lor. Aici, sus, se concentrează întreaga ingeniositate a naturii, în ce privesc florile. De aceea frumuseța lor; de aceea puterea magică a atracțiunii ce exercită. Sufletul ființei mute, birue sufletul ființei contemplative.

* * *

Intr'atâta sunt schimbate condițiunile de

traiu, încât și plantele lemnoase, ce au mai rămas, se strâng grămadă, se țin de pământul mai călduros, se pitulesc după stâncile care le adăpostesc de vraștea vânturilor biciuitoare. Bradului înalt, mândru la port, i-a luat locul **Jneapânul** (*Pinus Pumilio*), cioturos. Crengile lui mlădioase se pot face una cu pământul, când greutatea nămeților le apasă. Sunt ca niște șerpi, cu solzi ascuțiți, câte 2 la un loc. Se târăsc pe după bolovani, se împleticesc unele cu altele. Totuși și el își înalță ramurile primăvara când trâmbițașii primăverii anunță zilele de nuntă pentru plante. Își ridică spre lumină și vânt, florile adăpostite în conuri.

De jur împrejurul Toacei și a Panaghiei, jneapânul formează tufe-tufe, pete întuncate, văzute de departe. Tovărășie îi ține **Iniperul** (*Juniperus nana*). De multe ori se ascunde printre crengile celuiilalt, cerându-i ocrotire. Se recunoaște lesne după culoarea mai deschisă a frunzelor, des presărate pe crenguțele subțiri. Ei sunt totuși uriașii plaiurilor înalte; formează ca o cunună în jurul cheliei de pe vârful. În apropierea lor se țin alte plante lemnoase, cu crenguțe mlădioase, mici. Tufele lor dese, pare că e un covor persian, tuns, întins pe suprafețe mari. Așa sunt **afinele** (*Vaccinium Myrtillus*) ca și **sorile ei merișoarele** (*Vaccinium Vitis-idaea*) ori **Răchițelele** (*V. Oxycoccos*).

Acestora din urmă le plac locurile mai umede, chiar mlăștinoase; cresc printre tu-

fele de mușchi. Afinișurile se țin mai mult în părțile bătute de soare. Și unora și altora poporul le-a dat nume potrivite, căci au frunze micițe, ca de salcie, iar fructul, afinele răcoritoare și plăcute la gust, sunt ca niște merișoare negri. Toate au o dispoziție minunată ca să fie fecundate de albine. Florile micițe, nu sunt îndreptate spre soare ci aplecate cum s'au deschis. Au însă un minunat resort pentru împroșcat polenul. Corola e ca un păhărel. Fiecare stamină are la spate o mică limbă, care închide spațiul dintre ea și corolă, tocmai unde se află, în fund, nectarul. Insecta, al-

Fig. 25.—O crenguță de merișoare.
bina de cele mai dese ori, năzuește spre nectar și apasă limba staminei în jos, ca să-și facă loc. Cu această mișcare, a sgâlțâit antera, din care sare polenul pe albină, ca dintr'o solniță cu capac găurit.

Tot în dreptul brâului cu Iniperul, se rădică și Salcia, care se întâlnește și în lunca Dunării.

Dar ce deosebire între cununa pletoasă a sălciilor din Deltă, crescute în beșug și între salcia pitică de pe vârful Negoifului, „cel

mai mic copac de pe pământ“ cum i-a spus Lineu. Abia se poate deosebi dintre celelalte burueni, cu care samănă, de unde și numele științific al uneia de *Salix herbacea*. Podoaba ei se reduce la două trei frunzișoare mici, iar primăvara 2—3 mătșori rumeni. [Atâta e trupul acestui „copac“.

Sălciilor, le ține de urât, în drumul lor de urcuș un Aninaș (*Alnus viridis*), neam de aproape cu Arinii care întovărășesc Sălciile prin lunci. Aninașul rămâne 'n drum; nu trece de brâul jnepenilor, pe când vre-o două sălcii, la noi, mai voinicoase, suie mai sus.

Din neamul arborilor mai ajung până sus câteva plante. Origina lor e depărtată. Sunt trimeși din plaiurile unde și arborii de pădure sunt ciucură de flori. Acolo însă, prin văile Himalaiei sunt cât cireșii de mari, aici pe vârful Carpaților nu-ți ajung nici la genunchiu. În schimb sunt o minune, când sunt acoperiți de flori. Nu poate fi priveliște mai încântătoare, decât aceia pe care o ai urcând Bucegii ori chiar Postovarul prin luna lui Mai.

Pete-pete trandafirii sunt presărate pe tapșanele înalte, ori pe brăele mai late de stâncă. Nici grădinarul cel mai iscusit, oricât s'ar căsni, nu ar putea scoate o orânduire mai de efect. Ici sunt tufe de Coacăze (*Bruckenthalia spiculiflora*) proprie Carpaților. Și crengețele sunt vopsite în trandafiriu. La vârful lor se găsesc spice de floricele trandafirii,

sau chiar, mai rar, albi. Dacă ar fi izolate, abia le-ai băga 'n samă. Strânse grămadă, cultuce, pe o prispă de stâncă, formează buchetele cele mai gingașe. Aiurea sunt **Azaleele** (*Azalea procumbens*) micuțe, cu frunzele de piele, cu grămada floricelelor ca de carne. Podoaba locurilor însă o fac tufele

Fig. 26.—O crenguță de Smirdar.

de **Smirdar** (*Rhododendron Kotschyi*). Rar plantă de munte care să aibă atâtea numiri. Francezul îi zice Rose-des-Alpes ca și neamțul (Alpenrose), și s'a mântuit.

Românul care-și duce zilele în preajma ei nu știe cum să o mai alinte. Iși amintește de Bujorul cules pe coasta dealului de lângă

satul lăsat de vale și de unge vântul îi aduce cântecul lui drag. Ii dă numele Bujor de munte.

La culoare samănă cu Ruja din grădină ș'o numesc alții Ruja-munților, ori chiar Trandafirași de munte.

„Când vremea a fost prielnică, când nu s'a „întors“ nici un ger năprasnic în timpul îmbobocirii, smirdarul împodobește coastele — spre miază noapte — ale Bucegilor, cu scoarțele de foc. Pe două fețe ale muntelui Furnica, poți vedea jarul de flori chiar de jos dela Sinaia... Nu-ți mai vine să te scoli de pe pernele adânci și moi, cu frunzele lor mărunte și cu mirosul ușor rășinos, sănătos, dătător de viață, care-ți parfumează hainele“.

(Bucura Dumbravă). University Library Cluj

Pomenind frumusețea evocată de Smirdar, uitasem o altă podoabă a munților noștri, veche rămășiță de pe când și Carpații erau acoperiți cu scufia de gheață a Alpilor. E **Argișica** (*Dryas octopetala*), având flori ca niște mari și trumoase stele cu 8 raze albe ca omătul, care pornesc din jurul mănunchiului galben-purpuriu al staminelor. E și ea lemnoasă, dar așa de mică încât nici nu se deosebește din tovărășia plantelor buruenoase. Superioritate în rang nu există. Față de asprimea locului toate trăesc d'avalma, numai florile să fie cât mai mult sărutate de soare.

Dacă lumea restrânsă a plantelor lemnoase, neamurile arbuștilor și a arborilor din pă-

durile de jos, au flori atât de frumoase, își închipuie oricine, care e bogăția de forme și culori a noianului celorlalte plante, mai ales dacă să știe că se întrec care mai de care să fie mai mândre și mai boghioase.

De cum se duce omătul, se arată cele din-tăi flori. De multe ori ele nu așteaptă nici să se spele măcar spuma omătului, ci-și fac loc prin carapașă de ghiață. Sunt grăbite să se bucure de soare.

Privește la frumoasa floricea **Degetăruțul** (*Soldanella montana*). Ori cât de evocator este clopoțelul din huceagurile noastre, gingășia acestei plante întrece orice închipuire. Un petec de omăt s'a mai păstrat în umbra unei stânci. La margenea lui 2—3 floricele ș'au făcut loc. Ca și când n'a mai putut aștepta la îndemnul primăverii, planta ș'a făcut loc prin omăt; prin căldura trupului ei firav l'a topit, făcând gropiți, prin care ș'a scos floricea, un pahar de hârtie subțire, (Fig. 27), de mătăasă, cu margenele numai franjuri. Mai încolo, sora ei mai mică, *Soldanella pusilla*, e și mai gingașă. Corola e numai aburită cu albastru, bătând în roziu. În mijlocul ei, ca un ochiu de pițigoi, e stigmatul albăstriu, iar staminele galbene mă-

Fig. 27.—Degetăruțul.

resc curcubăul pe o florică năci cât unghia de mare. „In față avem chemarea simpatiei noastre; ni se oferă, spre meditare, simbolul unui plan moral și al unei izbânde morale. Chemarea aceasta nu poate fi înțeleasă fără un simțimânt de iubire, năci simbolul nu poate fi privit fără un sentiment de adorație de către unii dintre noi care au

Fig. 28.—Cupe.

inima la locul ei sau care văd limpede și drept”. (*Ruskin, Pictorii moderni*).

Degetăruțul a dat semnalul. Nimic nu tulbură pacea. In liniștea sfântă, șoapta florii a fost auzită peste văi. Ca după comandă, pajiștea se împânzește cu stropi de flori. Cupele (*Gentiana acaulis*) sunt petele albastre, (Fig. 28) „albastru cel mai adânc și totodată luminos, un albastru ce-ți pătrunde în suflet ca privirea unor ochi dumnezeiești”. Ai zice că florile sunt deadreptul înfipte în pământ, două-trei la un loc. Abia

se văd frunzulițele plantei. Mai încolo sunt **Oitțele** (*Anemone alpina*), cu frunze acoperite cu mătase și cu oacheșe flori singuratică, asemenea celor de Floarea-Paștelui, ruda din șes. În jurul petecelor de omăt, florile se strâng tot mai des, ca și păsăruicile în jurul bufniței care se încumetă să sboare ziua. **Saxifraga Cărpaților** (*Saxifraga carpathica*) cu stelele albe ale florilor ei strălucitoare, vine alături cu *Lloydia serotina*, micuță și la fel colorată ca și Degetăruțul, numai că-și ține florile 'n sus; **Nu-mă-uita** (*Myosotis alpina*), începe să-și deschidă ochisorii ei albaștri, alături de **Pufulețele** (*Epilobium*) roșii. Repede-repede, toată pajiștea e numai flori. E greu să le numeri pe toate. Să facem un buchet din cele mai caracteristice. Curcubeul e palid față de brațul de flori cules.

Pajiștile de munte sunt bogate mai ales în **Gențiane**. Sunt fel de fel, dela *Gentiana acaulis*, cu florile ca eșite din pământ până la altele... înalte de-ți ajunge pân' la genunchi. Corola tuturoră este ca o cupă cu gura 'n sus. Poate intra înlăuntru și un bondar. Deschizând floarea însă, se vede că nu prea poate insecta să umble otrocol înlăuntru florii. Calea îi este închisă, de antere, care se strâng spre mijlocul florii. Ca să ajungă la nectarul din fund, insecta trebuie să deie la o parte staminele, deci să se umple de polen. În vremea aceasta stigmatul încă nu e deschis. Florile mai bătrâne se recunosc

tocmai prin aceea că cele două stigmate refrante sunt chiar la gura cupei, pe când staminele sunt trecute. Sunt anume dispoziții, ca să se facă fecundația încrucișată. Gentianele au fel de fel de culori. Unele (*Gentiana phlogifolia*), de pe locurile calcaroase din Bucegi, Piatra Craiului au florile, subțiri și lungi

Fig. 29.
Gentiana primăvăratică

ca o cupă de șampanie; bat în roș, pe când *Gentiana aestiva*, (Fig. 29) scurtă, cu o singură floare, e albastră ca cerul de Neapole. Micuța gentiană (*G. nivalis*), cari se ține tot pe lângă peticele de omăt, este de un albastru azuriu, pe când *Gentiana carpathica* e mai mult violetă. Sunt și gentiane galbene. În special *G. punctata*, înaltă, încât răsăre cât colo din iarbă, cu frunzele mai multe la un

nod, poartă în vârf un ghem de flori mari, galbene cu sute de puncte mărunte purpurii și dungi late verzii spre bază și cu stigmatele tot verzi.

Toate familiile sunt reprezentate sus pe munte. Alături de gentiane, neamurile garofiței sunt pusderie. Și ce delicate! Când sui muntele mai spre sfârșitul verii, mare

parte din podoaba pajiștei s'a trecut. Câte o garofiță întârziată, te chiamă spre ea cu mai multă tărie. Sunt atât de modeste la port, dar atât de frumoase. Prin locurile calcaroase, pe Bucegi, pe Rarău, ori Piatra Craiului crește poate cea mai frumoasă garofiță din câte sunt. E albă și ca de mătăasă. Petalele sunt pe margini destrămate, iar din mijlocul florii cu un abur gălbui, unde se arată și stigmatetele tot albe, pleacă 5 dungi albastre-cenușii, ca o stea cu razele lungi. Și din ea iese un miros atât de discret, atât de plăcut, încât uiți pe al lăcrămioarelor. Din potrivă *D. glacialis* e ca de carne, pe când micuța *Dianthus callizonus* e dreptul o raritate, găsită numai pe Piatra Craiului, poate fi luată ca tipul artei întrebuințată de natură pentru pictarea unei flori. Petalele resfrânte larg, sunt de un roș de cărmâz șters. Pe ele sunt trase dungi, în lung, de un roș mai închis, iar spre lăuntru florii o rotiță de dantelă fină, cu ochiuri mici de aceeași culoare mai închisă. Urmează apoi un cerc alb, cu raze iarăși roșii, iar în mijloc un joc de verde și alb neîntrecut. E una din podoabele Carpaților noștri, de cari Alpii ar putea fi invidioși.

D'apoi Ranunculaceele ! Sunt locuri unde ele domină. Tonul principal al tabloului de ele este dat. Celelalte flori vin ca decor. Prin locurile mai umede se întinde poli-eala aurului de **Bulbuci** (*Trollius europæus*), ori Piciorul-Cucoșului, (Fig. 30), când cu flo-

rile galbene boghioase (*R. carpathica*), cu vi-
nișoare subțiri verzi și cu cununa bogată de
stamine mai închis colorate, când cu florile
mari albe, având cununa de stamine porto-
calii, iar la mijloc un bumb verde al ova-
relor (*R. alpestin*).

O podoabă a familiei este **Vița alpină**

Fig. 30.—Ranunculus.

Fig. 31. — Căldărușa.

(*Clematis alpina*), neam cu curpănul de pă-
dure, dar deosebită în frumuseță. Jos prin
pădurile noastre vița e o liană cu flori de
portocali; Și aceia de munte e în felul ei o
liană, dar mică și cu flori solitare, boghi-
oase, ca de Cyclamen. 4 foi mai lungi, al-
bastre ca cerul, sunt refrânte, spre a lăsa
să se vadă altele, înguste și albe, care în-

conjură galbănul și verdele organelor lăuntrice. Caracteristica pajiștilor de munte a familiei acestia este Omagul (*Aconitum*), cu floarea ca o cască militară. Dar bogata **Căldărușă**, (*Aquilegia alpina*), care are reprezentanți și în răzoarele din jurul caselor noastre. Sunt plante cu flori mari. Fie care petală violetă e un cornet răsturnat. (Fig. 31) Toată e numai aripi și pinteni. Plante mici, comune și la dealuri, sunt Saxifragaceele. La flori se aseamănă cu fragul. Sunt multe, unele galbene aurii, altele albe cu dungi purpurii. E greu să le desbini unele de altele, căci prea sunt numeroase. Și **Călțunul Doamnei** (*Geum nivale*) se urcă în lungul pâraelor de munte până sus. Pe pajiști e mai des **Călțunul-Doamnei de munte**, (*Geum montanum*), cu flori mari de pucioasă, pudruite pe din lăuntru cu portocaliu, având și inele verzi.

Până și neamurile cucutei sunt aice mândre și merită să stea în buchet, alătura cu ceje mai frumoase flori. Dar o altă pozoabă a pajistelor muntoase o fac decorativele neamuri ale Primulei. Noi suntem deprinși numai cu Ciuboțica-cucului cu flori galbene. În sere doar mai sunt cultivate și alte soiuri. Sus la munte au fel de fel de culori. Unele, cu florile lungi și subțiri (*Primula longiflora*) sunt de culoare violetă închisă, pe când *Primula Carpathica* un buchet de flori, e gălbie, palidă, și cu o stea de culoarea lămâiei în jurul unui bumb

verde. Aceasta e cu flori multe, pe când *Primula minima*, poartă o singură floare, liliachie, cu petalele mari, rupte în două. Alte flori din aceeași familie se amestecă cu Cioboșica-Cucului. Așa e *Carthusia* păroasă cu frumoase flori trandafirii, plecate în jos. Până și Șopărlita (*Veronica*) cu flori albastre de prin pajistele de câmp, ș'a schimbat pe aici portul, ajungând trandafirii (*Veronica latifolia*). Frumos și bogat este **Vârtejul-Pământului** (*Pedicularis verticillata*), neam cu Pulmonarița primăvăratică de pe la noi. Florile roșii sunt așa de dese și mari la capătul rămurelei scurte, în cât de departe îți fac cu ochiul. Nu e de lăsat nepomenit și ruda ei **Sor-cu-frate**, (*Melampyrum bihariensis*) e dreptul rămas mai jos, purpuriu. Colorate sunt și frunzișoarele de la subsoara cărora ies florile. Sunt verzi pe dos și violete pe față, așa încât adaugă mult la variația coloritului.

Ca și Gentianele, sus la munte, sunt multe Campanule. Multe și fel de fel. Unele (*C. transsylvanica*), liliachii deschise, altele (*C. alpina*) albastre deschis și cu florile ciucură la vârful ramurei. În stârșit, de și aceste cuvinte nu pot fi folosite, când e vorba de florile de munte, vine la rând familia numeroasă a Sorei-Soarelui (*Composee*). Pretutindeni se găsesc. Mai micițe afară de **Arnica**, au culori variate și vii. **Romanița mare** (*Chrysanthemum alpinum*) când e în plină destășurare, colorează petece întregi

de pajiști cu albul florilor lor. Așa de mândre sunt că nu-ți vine să te mai desparți de ele. Galbănul domină la aceste flori, dar cu nuanțe felurite. Sușulița (*Heracium aurantiacum*), pare că e vâzdoaga (crăița) din straturile sătencelor „cu flori portocalii înfocate și miros de miere vanilată” aproape ca și *Senecio carpathica*. Cicoarea de munte (*Mulgedium alpinum*) e numei safir și smaragd. Florile din afară sunt bucăți rupte din cer, pe când cele din mijloc sunt ca grâul încolțit. Trandafirii sunt grămezile de flori din capătul ramurii lungi care le poartă la *Scorzonera rosea*, pe când Ochiul-Boului (*Aster alpinus*) bate pe multe altele prin contrastul între cele două soiuri de flori. Cele din afară rășfrânte, sunt albastre liliachii, cele din mijloc portocalii, iar cele mai tinere, nedeschise, și mai în centru au rămas verzi.

Nu s'ar putea închide capitolul florilor de munte, fără pomenirea Orhideelor. Pe lângă forma lor caracteristică, cele din vârf de munte, se deosebesc prin culoare și mai ales prin miros. Cele mai multe aparțin la genul *Orchis*. *Orchis globosa*, are florile în culoarea celor de Nu-mă-uita, strânse ghem, la vârful tulpiniței netede. La fel e frumoasă *Nigritella rubra*. (Fig. 32) cu deosebire că ghemul e ca un mare rubin. Miroasă așa de plăcut, ca vanilia, „încât e deajuns să fie două trei pe o coastă, ca să le mirosim de departe, cu tot parfumul celorlalte flori dim-

prejurul lor". *Orchis cordigera*, cu frunzele pătate, e una din cele mai boghioase. Florile ei numai purpură și trandafiri sunt mari, formând un spic ce se vede de departe. *Gymnadenia* delicată, din potrivă are spicul cu flori rare, ca sfârcuite de grindină, însă colorate așa de delicat, roz șters

cu dungi de purpură și violet de toporași, în cât ți-e milă să o rupi.

În asemenea tovarășie de flori frumoase și iarba s'a împodobit cum a putut mai bine. Subțire și deasă, când înfloreste, e o minunăție.

Timoftica (*Phleum alpinum*), își înalță spicul ruginiu, des, spinos, cât mai sus, alătura de **Firușorul** (*Poa alpina*), cu împestrițătura spiculețelor învelite în solzi mari spânzurând pe crenguțe subțiri. Verde, purpuriu, galbăn, trandafiriu, toate aceste culori se reflectă pe fiecare spicușor. **Păiușul** (*Deschampsia caespitosa*), e și mai delicat, cu spiculețele mărunte, multe, în vârful paiului bogat ramificat. Până și **Pirul** (*Carex*), e aice ca o floare, mărunț și gingaș (Fig. 33) iar **Pipi-**

Fig. 32. — Nigritella.

lețelor învelite în solzi mari spânzurând pe crenguțe subțiri. Verde, purpuriu, galbăn, trandafiriu, toate aceste culori se reflectă pe fiecare spicușor. **Păiușul** (*Deschampsia caespitosa*), e și mai delicat, cu spiculețele mărunte, multe, în vârful paiului bogat ramificat. Până și **Pirul** (*Carex*), e aice ca o floare, mărunț și gingaș (Fig. 33) iar **Pipi-**

rigul (*Juncus trifida*), ca niște fire de păr negri. Totul e gingășie și frumușeță.

Frumoase sunt florile strânse în buchet; mândre sunt și când cazi în mijlocul lor în vremea deplinei dezvoltări de pe la începutul lui Iulie. Dar cea ce e neîntrecut în munți, e îmbinare a grupelor de flori, ca într'o grădină botanică. Florile de munte sunt sensibile la cea mai mică variațiune de teren ori umiditate. E deajuns ca un loc să fie mai călcăros, sau mai umed, mai la adăpost sau mai în plin soare, pentru ca să se aleagă asociațiuni de felurite plante, cărora le plac aceleași condițiuni. Atunci e cea mai fermecătoare priveliște.

Sunt ochiuri-ochiuri de plante felurit colorate strânse pe o bucățică de loc. Terenurile călcăroase sunt cele mai căutate. De aceia și bogăția mare de plante pe Pietrele Doamnei, pe Ceahlău ori Bucegi. E deajuns ca din șisturile cristaline ale Parângului ori Negoiiului, să se ivească o dungă de calcar, și imediat o insulă de flori mai boghioase pune stăpânire pe ea. Alătura de trandafiriul Smirdarului,

Fig. 33. — Flor de iarbă.

vine violeta floare de Clematis; lângă *Dryas octopetala* albă, se așează *Hieracium pilosum*, galben și portocaliu; *Globularia cordifolia*, ghemuri de un albastru-violaceu își âmpletește florile cu *Ranunculus alpestris*.

Fig. 34.

Și așa mai departe. Vorbele nu pot reda nici gingășia formelor, nici nuanțele colorilor, nici măestria îmbinării lor. O dată, o singură dată, să se încumete cineva până

pe vârfurile de munți, pentru a-și face idee de ce e frumosul în natură, pe lângă care cel din muzeele de pictură e palida lumină a nopții de lună, față de orbitoarea strălucire a soarelui în plină bătaie.

Farmec deosebit au mai ales stâncele reșe, de piatră goală, cum e turnul Panaghiei sau dinții Pietrelor Doamne, răsărite din covorul minunat împletit. Pe vârful lor, vremea a așternut destulă țărână, pentru ca natura să facă grădină suspendată. Iar pe brâiele de piatră, pe prispele înguste ori pe orice colț, cât de mic, ieșit în afară, se aștern dungii de flori, ca și florile de pe prichiciul cu oalele cu flori ce se pun la ferestre în orașele mari, bine îngrijite, unde cultul florilor îl are orice gospodină. Pe aceste stânci adesea găsești o floră aparte, cu însușiri deosebite. Ca și mușchii, buruienile își fac țărână din trupul lor propriu. Nimeni nu le supără acolo sus, deasupra prăpastiei. Așa bunăoară o rudă a Ciuboțicăi-cucului (Primula), e foarte tipică. Poporul a observat bine izolarea ei; i-a zis **Laptele-stâncei** (*Androsace*). Când nu are flori, pare că e un cultuc de mușchi, cu frunzele ei micuțe, subțiri. Numai când dă floricelele albe, vezi că e din alt neam. Frunzele dintr'un an, adaugă țărână nouă, iar mica plantă acolo, în ascunzișul crăpăturii de piatră, în aspra bătaie a vântului, trăește neturburată ani și ani. Tot așa, e și cu un neam pipernic al lipicioasei din pajistele de câmp. Îi

zice *Silene acaulis*, fără coadă. Florile ca de garoafă, pare că sunt presărate pe perinița de frunze, cum se, asvârl pe mușchii dintre ferestre iarna, tăieturi de lână fel de fel colorată.

O categorie întreagă de plante cu frunze grase, groase, strânse grămadă, aparținând

Fig. 35.

la genul *Sedum* și *Sempervivum* sunt podoaba stâncilor; unele specii de aceste plante se văd și pe casele acoperite cu șindrilă, dar bătrâne, bătrâne tare, cu mușchi pe acoperișul lor.

Dintre toate plantele acăturate pe colții greu de urcat sau prin locurile cele mai priporoase cea mai vestită este desigur **Floarea-Reginei** (*Leontopodium alpinum*), zisă și Albumeală ori Flocoșele. E una din plan-

tele cele mai dușmănoase omului. Pentru dragostea ei, în Alpi, după statistici, mor câte 20—30 de oameni pe an. Pentru un turist încercat Floarea-Reginei (Fig. 35) culeasă de pe un șanc pietros, cum ar fi Panaghia Ceahlăului, e ca și o medalie de aur. Jertfele omenești cauzate de Floarea Reginei însă tot oamenilor se datoresc. Așa de mult ce e culeasă, în cât n'a rămas de cât pe locurile greu de ajuns. La noi, din fericire, încă n'a pătruns

moda alergării dupe Floarea-Reginei. Nu e vorbă de altfel că și turismul la noi, n'a ajuns nici măcar ca străduință de a cunoaște frumusețile vârfurilor de munți. Floarea aceasta, crește și pe Bucegi, ca și pe Ceahlău, în cantități, îndeajunse pentru ca ciobanii să nu-și rupă gâtul după ea, ci să o culeagă în voie, făcând buchete, vândute în toate gările dela Predeal la Comarnic. În Alpi, sunt locuri unde aproape nu mai există. A trebuit să se ia măsuri polițienești, pentru a o feri de stârpire.

Planta își datorește faima, înfățișerii ei. În adevăr când o vezi strălucind, ca o scamă de mătăasă argintie, în împletitura de iarbă, îți apare ca ceva deosebit, către care fără voie te îndrepti. E o plantă de stepă. Ca și Smirdarul e venită de departe, din Asia. Prin stepele Tibetului, crește ca iarba de deasă și înaltă de un cot. Frumusețea ei constă în frunzele păsloase, care împrejmuesc ghemul de flori, planta făcând parte dintre Composee. Nici miros nu are, nici corolă strălucitoare. Pare uscată și o poți păstra așa cum ai cules'o, dacă nu e trecută, ani de zile. Aici e tocmai cauza pentru care e căutată. Se fac cunune pentru morminte, cum se fac și din neamurile ei de stepă: nemuritoarele. Sunt centre, în Alpi, unde se îndeletnicesc oamenii cu cultura de Floarea Reginei, pentru comerț. Ca urmare, s'au ivit și falșificatori.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUPRINSUL

Drept introducere	3
Cap. I. Poenile din făget	7
II. Poenile din brădeț	18
III. Pe vârf de munte	37

BCU Cluj / Central University Library Cluj

